

IMAGOLOGICAL HYPOSTASIES OF SECULAR CHRISTIANITY IN THE THIRD REICH

Antoniu Alexandru Flandorfer,
PHD Candidate University "Ștefan cel Mare" Suceava

Abstract: Our paper aims at drawing the imagological coordinates of secular Christianity during the Third Reich, with a focus on the hegemonic mission of the German people in the European space concerning the geopolitical relation to other nations. Racial theories that had entered collective imagination, alongside Judeophobic 'Allo 'Allo stereotypes promoted since the Dark Ages by the Roman Catholic Church, but also, conjuncturally, by Luther, created an authentic anti-Semite bestiary in interbellic Germany. The Aryanization of Christianity by the elimination of its Judaic roots was achieved through a variety of abusive theological interpretations that presented Jesus Christ as an exponent of the war against the Jews who responded with deicide to his teachings. This manipulative process led to the crystallization of the mentality regarding the racial superiority of the German people and its Messianic and soteriological function within the modern history of Europe. Furthermore, the promotion of an erroneous representation of the Jewish people led to the debate around the Jewish Question and to the issuing of the Final Solution. On the other hand, an axiological reevaluation of the spiritual coordinates was intended, as Christian values were replaced by those of Norse paganism in order to promote a violent form of nationalism.

National Socialist Weltanschauung developed as a cultic alternative centered around the Führer and evolved ideologically from Wilhelm Hauer's German Faith Movement (Deutsche Glaubensbewegung) along with both the esoteric visions of Jörg Lanz von Liebenfels and Guido von List's Ariosophy or the distorted message of Nietzsche's anti-Christianity, and with the contextual insertion of the Eckhartian mysticism by Alfred Rosenberg.

Keywords: Messiah, Aryan, Ariosophy, national socialism, paganism, race

Acest studiu prezintă modul în care imaginea lui Isus Christos și a creștinismul ca tradiție europeană a fost interpretată abuziv de factorii politici în vederea manipulării psihismului maselor în perioada premergătoare și de apogeu a național socialismului. În mod concret, se va analiza modul în care poporul german a putut să accepte implementarea unui sistem cultic în centrul căruia a existat o modalitate de coerciție social-politică inerentă ideologiei național socialiste sub denumirea de *Führerprinzip*. Aderarea individului la național socialism, într-o epocă de profunde modificări axiologice la nivelul dimensiunii sociale, s-a reușit destul de facil, deoarece, întotdeauna în perioadele de criză, masele răspund pozitiv la o *reevaluare a tuturor valorilor* (Fr. Nietzsche). Această raportare etico-axiologică a creat în cadrul imaginarului colectiv, o transpunere identitară a comandamentelor religiei tradiționale pe siajul imagologic christic, transformându-l într-un personaj cu valențe mitemice. Astfel, aleostereotipurile iudeofobe și antisemite, ce au marcat creștinismul de secole, în intruziune cu secularizarea religiei la nivelul societății, respectiv cu procesul de *dezvrăjire a lumii (désenchantée)* provocat de *Mitul progresului*, inițiat odată cu *Revoluția industrială*, au cosmopolizat masele, iar prin transgresiunea puterii clericale, s-a permis o schimbare identitară a originilor iudaice ale lui Isus Christos. Concomitent cu potențarea acestui *Zeitgeist*, teoria evoluționismului darwinist a produs transformarea paradigmei teleologice a existenței individului în ansamblul ei. Această cosmopolizare a maselor ce a decurs din progresul științific și cultural al umanității, a reprezentat cauza translatării analizei asupra naturii divine a lui Christos, într-una istorică, prin depășirea coercițiilor impuse de biserica instituționalizată, care a creat o mentalitate obedientă *de facto* față de sistemul social. Această tendință de umanizare a

imaginii tabuizante a întemeietorului religiei creștine, a fost catalizată de curentele socio-politice de factură utopică și proto-totalitară, inițiate odată cu Revoluția franceză. Iluminismul, purtător al ateismului a reușit să substituie comandamentele religioase cu cele societale, creându-se astfel, o *religie socială* (J.-J. Rousseau), capabilă să înlăture morală tradițională. În acest sens, observăm că evoluționismului i se aplică o componentă etică, pe lângă cea biologică, atunci când, în *Metaphysics of Evolution*, filosoful David Hull afirmă că teoria lui Darwin cuprinde toate principiile etice, morale și politice de până la apariția sa. Pentru a alunga temerile contemporanilor săi, însuși Darwin, în autobiografia sa, consideră că instinctele sociale și trăirile etice sunt mai puternice decât impulsurile hedoniste sau egoiste. Același, în lucrarea *Originea Omului*, consideră că instinctele sociale și selecția de grup s-au realizat în mod natural, fără vreo intervenție supranaturală, ci doar prin *Regula de Aur*, care de fapt, reiterează dictonul biblic din Luca 6:31: *Și precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea.*¹

În ceea ce privește adeziunea poporului german la universalismul mesajului creștin, putem să observăm că de-a lungul timpului, pornind încă de la *Reforma* lui Luther și culminând cu perioada premergătoare apariției nazismului, a fost extrem de anemică, constatându-se o exacerbare a spiritului național (*Volksgeist*) promovat de Herder, care se disocia de programul bisericii instituționalizate, în speță catolicismul papal, iar etica promovată se ralia păgânismul nordic. Aici, sesizăm inclusiv atitudinea lui Alfred Rosenberg față de martirajul cauzat de mistica neconformă dogmei papalității a lui Meister Eckhart și confiscarea imaginii acestuia de către propaganda celui de al Treilea Reich. Obiectivul ideologic nazist, ce s-a conturat prin inserțiile filosofiei romantimului politic german, consta în demonstrarea faptului că dogma creștină cu ale sale origini iudaice, este străină spiritului germanității. Interpretarea abuzivă de care au fost capabili ideologii naziști, este explicată metodologic în cursul de teologie mistică a lui Nichifor Crainic susținut în cadrul unor prelegeri la Facultatea de Teologie a Universității din București, în anul universitar 1935-1936. Acesta, fiind un exponent important al Legiunii Arhanghelului Mihail, în care creștinismul răsăritean reprezenta o coordonată ideologică, explică dintr-o perspectivă ucronică, faptul că, dacă vechii germani ar fi intrat în contact cu creștinismul apolitic răsăritean, eminentamente spiritual, și nu cu catolicismul aservit unor interese hegemonice, nu s-ar fi declanșat conflictul dintre autoritatea civilă și cea spirituală, care a marcat Evul Mediu. În același context anticatolic, Nichifor Crainic impune unele similitudini dogmatice între coordonatele mistico-religioasă decelate în „Mitul secolului al XX-lea” (*Der Mythos des zwanzigsten Jahrhunderts*) și dogma creștinismului răsăritean sau siriac. „Dl Alfred Rosenberg, când neagă azi creștinismul „sirian” și socotește totuși pe magistrul Eckhart creatorul *Deutschreligion* [religiei germane], se așază singur într-o situație imposibilă, fiindcă doctrina neoscolastică a magistrului Eckhart - o recunoasc aproape toți cercetătorii lui - e puternic colorată de doctrina orientală a lui Dionisie Aeropagitul, adică tocmai doctrina pe care o neagă dl Rosenberg! Ce păcat că Ortodoxia noastră, singura pur spirituală de creștinism adevărat, e atât de puțin cunoscută în Occident! (...) Astfel, concluzia noastră referitoare la antagonismul dintre catolicism și germanism este că între creștinismul adevărat și germanism nu există incompatibilitate de fond.”² Însă, în finalul prelegerii gânditorul naționalist creștin ortodox, după ce prezintă influențele antisemitismului și darwinismului social avute asupra *Weltanschauung*-ului național socialist, dezvăluie neconcordanțele majore față de religia creștină, respectiv anticreștinismul inerent fundamentelor ideologice naziste. „Cel de-al Treilea Reich și-a însușit întru totul dogma rasei formulată de Gobineau și de Chamberlain, dar a părăsit poziția față de creștinism. Pentru dl Alfred Rosenberg, doctrinarul oficial al Reich-ului, creștinismul e din nou o religie iudeo-

¹ Richard Weikart, *From Darwin to Hitler: evolutionary, ethics, eugenics, and racism in Germany*, Palgrave Macmillan, (2004) 2006, p.21

² Nichifor Crainic, *Cursurile de mistică: Teologie mistică, Mistică germană*, Editura Deisis, Sibiu, 2010, p. 416

romană ce trebuie părăsită. Puternica rasă regală a nordului trebuie să-și croiască o religie nouă, întemeiată pe mitul sângelui. O religie cu baze biologice deci. Unii propun întoarcerea la mitologia lui Wotan și Odin; alții o declară perimată pentru mentalitatea modernă și propun în schimb elaborarea unei mitologii de cabinet savant. Religia aceasta, necunoscută încă, are doctrinari o sumedenie, dar n-are profet. Fiindcă religiile, precum se știe, numai profeții le întemeiază - și încă pe alte baze decât cele biologice! Cei mai nerăbdători au trecut însă la o acțiune practică sub numele de *neue deutsche Glaubensbewegung* [noua mișcare de credință germană]. (...) Fiindcă Eckhart a rostit o dată, o singură dată într-o predică, cuvântul *sânge*, dl Rosenberg îl încorporează la doctrina rasistă a mitului sângelui și îl face precursorul noii religii păgâne.³ În acest sens, în lucrarea sa *Der Mythos des zwanzigsten Jahrhunderts*, se întâlnesc nu mai puțin de o sută cincizeci de referințe la misticul renan.

În consecință, măsurile luate de statul nazist față de Biserica creștină, în general, au fost confuze și inconsecvente, caracterizate printr-o ostilitate fundamentală, existând unele persecuții considerabile. La început naziștii au încercat să identifice național socialismul cu creștinismul, însă mai târziu au declarat cele două manifestări etico-morale a fi ireconciliabile. Pentru a se putea observa cu claritate poziția statului totalitar față de Biserică, dar și față de mentalul colectiv tributar fenomenului religios al creștinismului, se va analiza fenomenologic cadrul social al *status quo*-ului din perioada de început a acapărării puterii de către național socialiști. În ceea ce privește atitudinea lui Hitler, observăm că acesta a manifestat o poziție fundamental ostilă față de Bisericile creștine, însă, începând cu anul 1933, acțiunile sale nu s-au concertat spre o strategie clară împotriva lor. La momentul anului 1933, un procent de 62,7 la sută din populație (adică, peste 40 de milioane de persoane) aparținea uneia dintre cele douăzeci și opt de Biserici protestante independente din țară, iar 32,4 la sută dintre germani (aproape 22 de milioane de persoane) aparțineau ritului romano-catolic. Când N.S.D.A.P. a câștigat puterea, în 1933, nu a existat nici o rezistență din partea populației reformate sau catolice împotriva măsurilor promovate de naziști. Dimpotrivă, ambele Biserici au receptat pozitiv programul politic nazist de restaurare a valorilor tradiționale germane și răsturnarea sistemului politic pluralist promovat în cadrul democrației „decadente” a Republicii de la Weimar. Protestul inițiat de liderii bisericii a fost invariabil îndreptat împotriva anumitor interese ale autorităților național socialiste, dar nu împotriva statului, fiind pretextate tocmai din perspectiva adeziunii la o bună guvernare a acestuia. În general, conducerea bisericii a privit cu simpatie acțiunile naziștilor în sfera socială și politică, așa cum s-a afirmat, de exemplu, în scrisoarea pastorală emisă de episcopii bavarezi din data de 12 noiembrie 1933, în care se accentuează pe pericolul și necesitatea salvării poporului german de ororile bolșevismului. În consecință, rezistența disidentă a liderilor Bisericii a fost limitată. Nu a existat o defalcare strictă între sfera Bisericii și cea a socialului, statul implicându-se în mod major, atât în ordinea clericală, cât și în viața individului. Biserica protestantă a fost amenințată prin intermediul unor disensiuni interne grave, obligată fiind, în luna iulie a anului 1933, să accepte o nouă constituție, care a devenit rapid un suport coercitiv al statului totalitar asupra sa. Aceasta a fost slăbită în continuare de mișcarea separatistă radicală a *creștinilor germani*, care au adoptat o formă paramilitară nazistă, ce se autoproclama drept o nouă „Biserică a Poporului”, ce avea drept obiectiv principal implementarea conceptului ideologic nazist de *Völkisch*. Acuzele aduse de *creștinii germani* împotriva Bisericii Protestante, privind lipsa de comunicare cu masele, au început treptat să submineze cadrul consacrat al acesteia, mișcarea militând pentru un naționalism creștin prefabricat sub sloganul *svastica pe piepturile noastre cu crucea în inimile noastre*. Totuși, Bisericii Romano-Catolice i s-a permis să-și păstreze organizarea autonomă, în ciuda Concordatului din 20 iulie, care în mare măsură i-a redus

³ *Ibidem*, p. 420

rezistența și autoritatea ecleziastică în fața mecanismului totalitar nazist. Hitler a privit cu îngrijorare lupta din cadrul Bisericii Protestante, însă, atenția sa a fost îndreptată în mod special asupra capacității continue a Bisericii Romano-Catolice de a reprezenta o alternativă la ideologia nazistă pentru națiunea germană.⁴

La nivelul societății, *Mișcarea credinței germane* (*Die Deutsche Glaubensbewegung*) și *Weltanschauung*-ul național socialist s-au manifestat similar, însă impactul a fost diferit, existând un moment în care prin facțiunea creată în interiorul așa-zisului *creștinism arian*, s-a impus aripa radicală a pagânismului nordic, ce a refuzat categoric elementul teologic al mișcării, în favoarea reanimării mitologicului, prin înlocuirea lui Christos cu Wotan. Pe când prima avea toate caracteristicile unei gândiri tribale, de castă, ce impunea o conduită sectară, cea de a doua s-a dorit a fi o manifestare la nivel global, în care coincideau elementele fundamentale propovăduite de Jakob Wilhelm Hauer și prozeliții săi. Aceștia, de fapt, pregăteau în subsidiar, pretextele implementării bioeticii național socialiste viitoare, care avea să justifice expansionismul și domnia *Supraomului* celui de al Treilea Reich. Jakob Wilhelm Hauer a încercat să instaureze o „credință germană”, bazată pe tradițiile nordice și pe cultura germanică, dar și pe misticismul lui Meister Eckhart sau filosofia lui Nietzsche și Goethe. „Această mișcare a căutat să combine un număr de direcții diferite și deseori incompatibile: unii dintre membrii ei au adoptat o formă „purificată” de creștinism, alții s-au împotrivit nu numai creștinismului în oricare din formele lui, ci oricărui tip de religie sau Dumnezeu. Unul dintre articolele de credință generale, care a introdus în 1934 mișcarea, numea drept țel al Mișcării germane a credinței renașterea religioasă a națiunii din bazele ereditare ale rasei germanice.”⁵

Nu se poate afirma că Hauer a fost unul dintre protopărinții fondatori ai nazismului, departe de a juca rolul de ideolog, se regăsește în postura profetului unei forme religioase secularizate de tranziție, cu profunda afiliere la stereotipurile revanșarde ale mentalului creștin, prin racordarea la antisemitism, în care fundamentul teologic, mai apoi este înlocuit de elementele mitologice. *Mișcarea credinței germane* semnifică o trecere de la creștinismul tradițional la o formă nouă de gândire religioasă, manifestându-se *in nuce*, ca o biopolitică ce face apel la teologizarea iudeofobiei, ce s-a propagat în cadrul habitus-ului creștin de-a lungul istoriei. În ceea ce privește critica dezvoltată față de evrei, dacă antisemitismul nazist a fost fără îndoială rasist, mai mult decât religios, în imanența sa, a fost destul de flexibil, încât să încorporeze aleostereotipurile inerente bigotismului religios tradițional. Mișcarea credinței germane, fondată și condusă de Jakob Wilhelm Hauer, profesor de indologie, istorie comparată a religiilor și ideologie ariană la Universitatea din Tübingen, se situa pe o poziție neopăgână ce își propunea să acrediteze atât creștinismul, cât și iudaismul sub auspiciile unei credințe semite *periculoase*, străină culturii germane. Din contra, Walter Grundmann de la *Institutul pentru Studiarea Influenței Evreiești asupra Activității Bisericii din Germania*, într-un volum colectiv, apărut în anul 1942, făcând aprecieri asupra comportamentului iudaic plin de ură manifestat față de celelalte popoare, dar și despre înclinația evreilor de a-și însuși valorile altor națiuni, consideră că religia creștină a fost confiscată de către aceștia.⁶

Acest institut teologic a avut ca prim obiectiv eradicarea influențelor mozaice din cadrul creștinismului, în vederea arianizării lui Isus Christos. În acest sens, Grundmann a susținut că în Galileea nu a existat o seminție care să incube caracteristicile tipice acelei zone geografice, fiind

⁴ David Welch, *The Third Reich. Politics and Propaganda, Second Edition*, Taylor & Francis e-Library, 2007, pp. 87-88

⁵ Jung, Carl Gustav (2011), *Civilizația în tranziție*, București, Editura Trei, p. 216

⁶ Max Weinreich, *Universitățile lui Hitler. Contribuția intelectualilor la crimele Germaniei împotriva evreilor*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 66

formată mai mult dintr-o comunitate cu preponderență non-iudaică, care se situat într-o poziție antagonică față de mediul socio-religios uniform și compact al evreilor din Iudeea. Populația din Galileea, era compusă în mică măsură din evrei, deoarece majoritatea a fost deportată în Asiria de către cuceritori și niciodată nu s-a mai întors din exil. Deci, după cucerirea asiriană, Galileea era populată de triburi non-evreiești care faceau parte din regatul de nord al Israelului, acceptându-l pe Isus tocmai datorită faptului că îl asimilau ca pe un concetățean, în timp ce evreii iudei nu l-au receptat ca pe unul de al lor și l-au respins fără echivoc. Pe de altă parte, prin învățătura sa, Isus s-a adresat umanității, neavând un mesaj eminentemente destinat evreilor, cum obișnuiau profetii Vechiului Testament. În ceea ce privește relația intimă dintre Isus și Dumnezeu, Grundmann exemplifică faptul că modul de adresare chistică către divinitate se realiza prin diminutivul aramaic filial *Abba*. Din această intimitate fiu-tată a rezultat o nouă înțelegere etică a naturii divine și umane. Astfel, principiul fundamental al creștinismului – iubirea, a reevaluat comandamentele divine date de Jahve evreilor, prin care aceștia au fost transformați în sclavi, în timp ce legământul depus între divinitate și arieni, se manifesta printr-o pietate sacramentală, fiind privit ca pe un dat firesc haric. În acord cu propaganda nazistă, teologul protestant considera că descendența lui Isus nu a avut o influență marcantă în atingerea misiunii cu care a fost investit, de a dezavua presupusa degenerare a evreilor. De asemenea, s-a argumentat misiunea chistică prin faptul că era sincretică cu valorile spirituale nordice, care s-ar fi putut disemina doar raselor ariene; adică creștinismul a devenit o religie extrem de răspândită la toate popoarele, cu excepția evreilor, iar ideile ce au decurs din acest cult au reprezentat fundamentul cultural al omenirii. Din acest punct de vedere, teologii pro-naziști afirmă că Isus, ca forță motrice a creștinismului, nu ar fi putut avea descendență iudaică, ci aparținea unuia dintre diferitele seminții din Galileea. Conform cercetărilor acestora, inclusiv Maria nu avea origini evreiești, iar tatăl lui Isus ar fi fost, de fapt, un roman pe nume Panther. Conform lui Grundmann argumentul său major, în privința originilor non-iudaice ale lui Isus, consta în faptul că în Galileea s-a înregistrat un număr scăzut al evreilor, încă cu o sută cincizeci de ani înaintea nașterii acestuia. Această aserțiune a fost vehiculată cu mult înainte, de erudiții Noului Testament, precum și de Renan sau Chamberlain, și se bazează pe presupuneri vagi, care decurg din traducerea denumirii Galileea, *Ținutul neamurilor*, adică al necredincioșilor (Galil HaGoyim în ebraică, în Isaia 8:23 și 9:1, dar și în Matei 4:15). La aceasta s-a adăugat descrierea evreilor din Galileea întâlnită în textele evreiești, începând cu literatura rabinică până la cele ale istoricului Graetz din secolul al XIX-lea, în care aceștia erau caracterizați ca fiind inculți și impresionabili la fanteziile apocaliptice, fiind excluși de sub controlul fariseic, respectiv al autorităților Templului din Ierusalim. În lucrarea sa *Jesus der Galiläer*, Grundmann susține că învățăturile non-evreiești ale lui Isus sunt reflectate și în literatura din vremea în care acesta și-a făcut apostolatul, subliniind că lucrarea apocrifă a lui Enoh reprezenta o sursă frecvent citată de *Creștinii Germani*. Mișcarea nazist-creștină autoriza prin apelativul *Fiul Omului* din capitolele 37-71 a acestei cărți gnostice⁷, ipoteza că textul este de proveniență non-iudaică, ci iraniană, iar în Enoh 105⁸, Christos este prezentat drept un salvator nordic. Eschatologia chistică este neinerentă mesianismul profetic iudaic vetero-testamentar, deoarece Isus nu s-a autointitulat Mesia, ci *Fiul Omului*, titlu care nu avea nimic de-a face cu tradiția mozaică. Conform teologului de la Jena, nici mesajul creștin, în sine, nu provine din iudaism; conceptul de fiu divin a fost preluată din elenism, iar ideea unui regat al lui Dumnezeu își are originea în zoroastrism. Colegul acestuia, Johannes Hempel confirmă, într-un articol din anul 1938, că monoteismul lui Isus nu a fost de proveniență pentateuhică, ci se reclamă din zoroastrism și elenism; Isus având o atitudine fundamental diferită

⁷ *Cartea lui Enoh*, Editura Herald, București, 2006, pp. 73-100

⁸ *Ibidem*, pp. 206-207

față de normele stipulate în Vechiului Testament, ce a condus, de altfel, la acțiunile evreilor de defăimare și hărțuire a primilor creștini, precum și la martirajul christic.⁹

Legăturile dintre creștinism și cultele păgâne, s-au creat tocmai pentru a se eluda originea sa iudaică și de a stigmatiza evreii ca popor deicid. Desigur, culpa poporului evreu pentru uciderea lui Christos este o idee mult mai veche decât atitudinea antisemită a naziștilor ce au marcat omenirea prin *Soluția finală* și *Shoah*. De exemplu, Ernest Renan, unul dintre cei care a influențat gânditorii proto-naziști, afirma că „(...) dacă vreodată o crimă a fost crima unei națiuni, atunci aceea a fost moartea lui Isus. Această moarte a fost „legală”, în acest sens, că a avut drept cauză o primă lege care era inima însăși a națiunii. Legea mozaică, în forma ei modernă, este adevărat, însă acceptată, pronunță condamnarea la moarte împotriva oricărei tentative de modificare a cultului stabilit. Or, Isus, fără nicio îndoială, a atacat acest cult și a aspirat să-l distrugă.”¹⁰

De asemenea, viziunea vitalistă propusă de mișcarea culturală, *Lebensphilosophie*, a ridicat la rang de morală, iraționalul, ca și coordonată existențială. În același timp, elogiul adus germanității, valorilor și realizărilor sale prin *Mitul eroului* propovăduit de Thomas Carlyle, sau considerațiile apreciative din punct de vedere rasial ale lui Ernst Renan și contele de Gobineau, au poziționat spațiul cultural german deasupra tabuurilor instituite de obediența inerentă creștinismului european, în general.

Așadar, incompatibilitatea dintre mesajul christic, în care *Omul* trebuie să se supună conceptului de *iubire a aproapelui*, și cel promovat de teoriile rasialiste, ce evidențiază în mare măsură superioritatea rasei germane ca pe o coordonată primordială, în melanj cu darwinismul social, au dus la o distincție etică obsesivă a ideologiei naziste. Manipularea maselor coordonată prin mecanismul totalitar național socialist a avut o primă sursă ideologică, în descrierea triburilor germanice de către Tacitus, care i-a definit drept un popor ce nu accepta imixtiunea cu străinii, fiind simpli, bravi, loiali și drepecți. De asemenea, în formarea conceptelor fundamentale ale național socialismului - rasismul, ideologia *Völkisch* și spiritul acesteia în concordanță cu *mitul germanic*, converg spre evocarea taciteică a străbunilor.¹¹ „De când s-a redescoperit, la jumătatea secolului XIV, *Germania* lui Tacit, s-a impus imaginea germanilor ca popor războinic permanent înarmat cu scut și spadă și gata de atac, imagine care a devenit un semn al născândei identități germane, și asta în ciuda faptului că în imaginația latină legătura germanului cu armele era considerată un semn clar al barbariei. Când Tacit afirmă că armele sunt pentru germani ca toga pentru roman (*Germania*, 13), el pune în evidență primitivismul aceluia față de cetățeanul cult al Romei.”¹²

Cosmoviziunea nazistă care a fundamentat *Weltanschauung*-ul celui de al Treilea Reich a fost alcătuită din diverse elemente cultice și religioase, precum simbolurile christologice și vitalismul introdus de Goebbels, păgânismul nordic și impulsunile mistice promovate de Rosenberg, elementele de yoga și brahmanism modelate de Himmler și Hauer, iar Grimm a adus în prim-plan tradițiile germanice ancestrale din saga islandeză. Însă, în conștiința lor, trăind într-o perioadă de criză devastatoare, s-a produs o determinare radicală, în scopul de a distruge structurile și tradițiile existente, ce au fost impuse, de-a lungul istoriei, de către inamicul străin, evreii. În vederea construirii celui de-al Treilea Reich, acești ideologi au achiesat la dorința de a valorifica fondul spiritual primordial al culturii germanice, având ca obiectiv distrugerea cadrului social impregnat de cutumele de proveniență evreiască, implementate prin creștinism, ca religie de

⁹ Susannah Heschel, *The Aryan Jesus: Christian theologians and the Bible in Nazi Germany*, Princeton University Press, 2008, pp. 15-156

¹⁰ Ernest Renan, *Mântuitorul-Viața lui Isus*, Editura Orizonturi, București, 2013, p. 232

¹¹ Christofer B. Krebs, *A most dangerous Book: Tacitus's Germania from the Roman Empire to the Third Reich*, W.W. Norton & Company, Inc., New York, 2011, pp. 20-22

¹² Rosa Sala Rose, *Dicționar critic de mituri și simboluri ale nazismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005, p. 192

sorginte iudaică, precum și eliminarea tendinței de expansiune a marxismului, fiind și promotorii unei critici acerbe față de materialismului inerent economiei liberale.¹³

Obsesia rasială a proto-naziștilor, ce au influențat decisiv *Weltanschauung*-ul național socialist, a fost extinsă inclusiv la o interpretare misticoidă a Scripturilor. Pe lângă evoluționism social și rasialism, obiectivul substituirii naturii divine a poporului evreu, consfințit prin Biblie, cu cel arian, s-a realizat și prin curentul populist-esoteric (*esoterisch-völkisch*), de factură new age, *ariosofia*. Unul dintre cei mai importanți exponenți ai acestui curent pseudo-religios a fost Lanz von Liebenfels (1874-1954). Lanz a intrat din anul 1893, în noviciatul cistercian la Mănăstirea *Heiligenkreuz*¹⁴, însă ideile sale cu privire la păcat erau de natură eretică. Acestea i-au fost întărite și de reprezentarea pe o piatră funerară din incinta mănăstirii, în care apărea un cavaler într-o postură triumfătoare, ce călca pe grumazul unui animal necunoscut. Convins că religia creștină a trădat doctrinele sale originar-rasiale, a părăsit ordinul în anul 1899, și s-a cufundat în studii de antropologie referitoare la rasa ariană, fiind influențat în travaliul său și de scrierile lui Guido von List. În acest sens, în 1903, Lanz publică într-un periodic de cercetare biblică, un vast articol cu titlul *Anthropozoon biblicum*. În urma analizei întreprinse asupra cultelor misterelor, înainte descrise de Herodot, Euhemerus, Plutarh, Strabon și Pliniu, Lanz ajunge la concluzia că civilizațiile antice erau practicante ale unor ritualuri orgiastice, cu animale mici, precum și cu pigmei. Descoperirile arheologice de la Nimrud, din anul 1848, ale orientalistului britanic Sir Austen Henry Layard, ar fi certificat existența unor astfel de animale (*pagatu, baziati, udumi*), care aveau în religia asirienilor, o funcție sacrificială. Potrivit lui Lanz, prin coroborarea scrierilor anticilor, a descoperirilor arheologice moderne, precum și a unor secțiuni substanțiale ale Vechiului Testament, aceste popoare ancestrale se supuneau unei practici cultice a încrucișării rasiale. În consecință, Lanz a elaborat o teologie în care *Căderea* s-a produs în urma compromisul rasial al arienilor divini, ce a constat în încrucișarea cu specii de animale, care apăruseră din pământ și erau lipsite de suflet. Aceste păcate bestiale, instituționalizate sub auspiciile unor culte satanice, au condus la crearea mai multor rase mixte, care au corodat autoritatea sacră și legitimă a arienilor răspândiți în întreaga lume. În anul 1905, Lanz a publicat *Theozoologie oder die von den Kunde Sodoms-Äfflingen und dem Götterelektron*, ce reprezenta declarația fundamentală a doctrinei sale gnostice, *Theo-zoologie*, în care a combinat elementele iudeo-creștine tradiționale cu noile științe ale vieții. Pentru a justifica ocultismul științific al lucrării, Lanz a uzitat descoperirile moderne ale științei pentru a sprijini interpretarea esoterică a Bibliei și culturii omenirii, în general.¹⁵

Cultul eugenic al israeliților și lupta constantă de a elimina amestecul rasial reiese din multe pasaje din Pentateuh, în special în Exod (22.19) și Levetic (18.23-30; 20.15-16, 25-26), în care se fac referiri la tabuurile privind incestul, homosexualitatea și relațiile sexuale bestiale. Lanz a fost fascinat de monștrii Behemot și Leviatan, prezentați în Iov, versetul 40 și 41. Din perspectiva sa, aceste figuri erau reprezentările unor monștrii marini (vezi Leviatanul în Psalmi 74.14; Isaia 27.1), probabil preluate din cosmologia babiloniană, și nu simple animale terestre, cum sunt interpretate în exegeza creștină tradițională, drept hipopotamul și crocodilul. Acești monștrii, amfibianul cu solzi *pagatu* și maimuța antropoidă (*bazzati*), au fost exterminați prin furia lui Jahve la cererea poporului Său ales. Behemot nu e altcineva decât creatura lui Dumnezeu, Adam făcut din praf și pământ (Gen. 2.7), puțin diferit de creația Sa anterioară a adevăratului Adam, acel *om creat după chipul și asemănarea Sa* (Gen. 1.26-27).

¹³ Karla O. Poewe, *New religions and the Nazis*, Taylor & Francis e-Library, 2005, p. 22

¹⁴ Andrew Norman, *Hitler: Dictator or Puppet?*, Pen & Sword Books Ltd, 2011, p. 49

¹⁵ Nicholas Goodrick-Clarke, *The Esoteric Uses of Electricity: Theologies of Electricity from Swabian Pietism to Ariosophy*, Aries, 4:1, Koninklijke Brill NV, Leiden, 2004, p. 79

De asemenea, Lanz îl citează pe Iustin Martirul și Homer pentru a arăta faptul că inclusiv păgânii posedau în panteonul cultic, un zeu suprem cu mai mulți copii. La grecii antici erau denumiți *fiii lui Zeus*, iar la vechii germani, Zeii Aerului, erau copiii zeului *Asen*. Acest fapt îi va permite ariosoșului să concluzioneze că Isus este doar unul dintre fiii lui Dumnezeu. Această viziune referitoare natura divină a lui Christos, ca *Gottessohn (Fiul lui Dumnezeu)*, a condus la o interpretare revizionistă a dogmei *immaculata conceptio*, dintr-o perspectivă naturalistă și biologică. Lanz sugerează că îngerul Gabriel nu a fost altul decât un scit din orașul vecin Beit Shean (Scytopolis, denumirea din perioada elenistică). Prin aceasta se observă interesul deiudaizării originilor christice, pe care Lanz l-a avut în vedere, când a sugerat că Isus, istoric analizat, a fost născut de un om cu descendență iraniană, ce făcea parte din ramura estică a arienilor. De asemenea, identifică versetul din Coran (19.17) care confirmă concepția naturală a Mariei. Cu toate acestea, Lanz defalcă cele două naturi ale lui Isus, conforme cu dogma creștină. Totuși, în ceea ce privește statutul supranatural al lui Christos, fostul călugăr cistercian îl certifică conform teoriilor euhemeristice, afirmând despre acesta că e asemenea îngerilor, înzestrat cu puterea revelației și cu atributul inspirație, prin intermediul electricității. Unul dintre exemplele pe care îl propune în acest sens, este acela al femeii care de doisprezece ani avea scurgeri vaginale, și numai atingându-i, pe la spate, haina pe care o purta lui Isus, bolnava se vindecă. Acesta își dădu seama că a produs un nou miracol, deoarece a simțit cum o putere îi părăsise corpul în momentul taumaturgic (Luca 8.46). Un alt exemplu constă în faptul că avea capacitatea de a citi gândurile ucenicilor Săi, precum și de a prezice viitorul (Matei 26.23; Marcu 14.13; Luca 22.10). Alte fenomene electrice cu alură de miracol, identificate de ariosoș, sunt cele întâmplate pe Muntele Tabor, când în norul ce învăluia piscul s-a produs un efect sonic (Marcu 9.2-8; Matei 17.2-5). De asemenea, Lanz, pentru a-și susține ipoteza, propune și minunile prezentate în Faptele Apostolilor (2 și 9.3). Însă, în nenumăratele sale trimiteri în care demonstrează că puterile christice sunt de natură electrică, ariosoșul a uzitat adesea și textele gnostice, precum *Pistis Sophia*, ce posedă referințe repetate la *lumină*.

Referitor la genealogia davidică a lui Christos (Matei 1.1-17), Lanz va oferi o interpretare abuzivă printr-un melanj între mitologia clasică indiană și cea germanică. Descendența avramică a lui Isus, este translatată mitologic în linia directă coborâtoare a zeului nordic al cimbrilor, Gambris, și a mamei regilor legendari longobarzi, Gambară. Deci, Christos a fost membrul unei specii divine bio-electrice preistorice, cu puteri similare îngerilor, heruvimilor, serafimilor din Biblie, sau a unor entități din mitologia greacă și germanică cum ar fi muzele, sibilele, horae sau Valkiriile.

Lanz concluzionează că marele mister al Treimii este o formulă antropologică ce exprimă cele trei faze evolutive ale superiorității rasei albe. În istoria spirituală a umanității, cea mai veche etapă este reprezentată de *Tatăl*, următoarea este cea a *Duhul Sfânt*, în timp ce etapa *Fiului* descrie starea rasială a omenirii, atunci când s-a impus apariția lui Isus, deoarece *udumu* devenise victorios în procesul de degenerare a individului. Resurecția christică s-a putut realiza doar printr-o transformare eugenică, iar exemplul lui Isus constituie fundamentul Noului Testament, fiind o reînnoire a legământului rasial al zeilor cu *Omul*.¹⁶

„Aceste mituri pot fi considerate un compromis elaborat între reminiscențele păgâne, aspirații dinastice și învățătura Bisericii, compromis elaborat pe măsura stării de conservare a amintirilor și vicisitudinilor istorice, dând naștere celor mai felurite combinații, dar acordând, de cele mai multe ori, un loc de frunte neamului sau sângelui germanic.”¹⁷

¹⁶ Nicholas Goodrick-Clarke, *The Aryan Christ: the electrochristology of Ariosophy*, in *Alternative Christs* edited by Olav Hammer, Cambridge University Press, 2009, pp. 230-235

¹⁷ Léon Poliakov, *Mitul arian. Eseu asupra izvoarelor rasismului și ale naționalismelor*, Editura Est, București, 2003, p. 425

În consecință, întreg ansamblul de mituri și utopii sociale propovăduite de proto-naziști, a reprezentat în subsidiar, o imitarea criptică a tradiției ortodoxiei iudaice, respectiv o reevaluare naturii divine naționale, identificând în Isus Christos, patternul eroului-zeu, în vederea construirii misiunii soteriologice propuse de Hitler poporului german.

Bibliografie

*** *Cartea lui Enoh*, Editura Herald, București, 2006

Crainic, Nichifor, *Cursurile de mistică: Teologie mistică, Mistică germană*, Editura Deisis, Sibiu, 2010

Goodrick-Clarke, Nicholas, *The Aryan Christ: the electrochristology of Ariosophy*, in *Alternative Christs* edited by Olav Hammer, Cambridge University Press, 2009, pp. 212-239

Goodrick-Clarke, Nicholas, *The Esoteric Uses of Electricity: Theologies of Electricity from Swabian Pietism to Ariosophy*, Aries, 4:1, Koninklijke Brill NV, Leiden, 2004, pp. 69-90

Heschel, Susannah, *The Aryan Jesus: Christian theologians and the Bible in Nazi Germany*, Princeton University Press, 2008

Jung, Carl Gustav, *Civilizația în tranziție*, București, Editura Trei, 2011

Krebs, Christofer B., *A most dangerous Book: Tacitus's Germania from the Roman Empire to the Third Reich*, W.W. Norton & Company, Inc., New York, 2011

Léon Poliakov, *Mitul arian. Eseu asupra izvoarelor rasismului și ale naționalismelor*, Editura Est, București, 2003

Norman, Andrew, *Hitler: Dictator or Puppet?*, Pen & Sword Books Ltd, 2011

Poewe, Karla O., *New religions and the Nazis*, Taylor & Francis e-Library, 2005

Renan, Ernest, *Mântuitorul-Viața lui Isus*, Editura Orizonturi, București, 2013

Rose, Rosa Sala, *Dicționar critic de mituri și simboluri ale nazismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005

Weikart, Richard, *From Darwin to Hitler: evolutionary, ehics, eugenics, and racism in Germany*, Palgrave Macmillan, (2004) 2006

Weinreich, Max, *Universitățile lui Hitler. Contribuția intelectualilor la crimele Germaniei împotriva evreilor*, Editura Polirom, Iași, 2000

Welch, David, *The Third Reich. Politics and Propaganda, Second Edition*, Taylor & Francis e-Library, 2007